

Старостенко О.І.,
аспірант
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОКРЕМІ АСПЕКТИ СИСТЕМИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ ПІДРОЗДІЛІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ТА ДІЗНАННЯ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Важливим елементом інституційної спроможності взаємодії підрозділів кримінальної поліції та дізнання під час досудового розслідування є нормативно-правове регулювання цих відносин.

Від ступені і якості нормативної зафіксованості, унормованості та визначеності, у більшості залежить ефективність організації роботи задіяних трудових сил під час розслідування кримінальних проступків.

Вважаючи на те, що інститут дізнання у кримінальному провадженні є новим (впроваджено з 2020 р.), – органічно нормативно-правове забезпечення цієї діяльності є не досконалим, у зв'язку з цим виникає необхідність вивчення практики його застосування у контексті досліджуваної нами тематики.

Тому першочергово виникає потреба окреслення нормативно-правових актів, які врегульовують правовідносини між підрозділами кримінальної поліції та дізнання під час розслідування кримінальних проступків, а також виокремлення питань, що потребують додаткового унормування.

На сьогодні коло нормативно-правових актів, які регулюють це питання не систематизовано, хоча спроби їх класифікації дослідниками здійснювались.

Слушна спроба класифікувати нормативно-правові акти була зроблена у одному із нещодавніх дисертаційних досліджень, присвячених питанням організаційно-правових засад забезпечення функціонування підрозділів дізнання національної поліції України (М. Романов, 2022), в якому зазначається що нормативні основи організаційно-правових засад функціонування підрозділів дізнання НП України охоплюють: 1) Конституцію України, що є базовим, вихідним нормативноправовим документом, який встановлює волю народу щодо нормативного регулювання будь-яких галузей суспільного буття в державі; 2) Кримінальний процесуальний кодекс України, що є фундаментальним нормативно-правовим актом, який встановлює «правила» кримінального процесу як механізму врегулювання кримінальних процесуальних спорів щодо порушення окремими громадянами законодавства України й захисту їхніх прав і свобод; 3) Закон України «Про Національну поліцію» і Закон України «Про Дисциплінарний статут Національної поліції», які регламентують діяльність дізнавачів, що, одночасно маючи процесуальні права,

повноваження та обов'язки, перебувають у статусі працівників поліції, тому, як й інші, наділені правами, обов'язками, а також виконують певні функції та завдання; 4) Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень», що регламентував діяльність підрозділів дізнання не лише НП України, а й унормував поняття кримінального проступку та основні кримінальні процесуальні процедури щодо його функціонування в системі українського права, а також Положення про організацію діяльності підрозділів дізнання органів НП України, у якому закріплено основні засади та принципи, а також механізми й порядки взаємодії в системі підрозділів дізнання, що є логічним організаційним продовженням загаданого вище Закону України [1, с. 105-106].

Погоджуючись із автором щодо окреслених ним нормативно-правових актів, потрібно констатувати їх неповний основний перелік, зокрема щодо взаємодії дізнавачів та підрозділів кримінальної поліції. Відправним питанням під час систематизації (класифікації) нормативно-правових актів у цьому контексті є нормативно визначені обов'язки здійснювати як самостійну роботу з дізнання так і щодо прийняття у цій роботі участі підрозділів, що проводять оперативно-розшукову діяльність.

Так, КПК України визначає, що дізнавач – це службова особа підрозділу дізнання органу Національної поліції, органу безпеки, органу Бюро економічної безпеки України, органу Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, у випадках, установлених цим Кодексом, уповноважена особа іншого підрозділу зазначених органів, які уповноважені в межах компетенції, передбаченої цим Кодексом, здійснювати досудове розслідування кримінальних проступків (п. 4-1 ч. 1 ст. 3) [2].

Таким чином до системи нормативно-правових актів необхідно включати «Інструкцію з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України» від 19.12.2017 № 1044, у якій визначено, що основними завданнями підрозділів ювенальної превенції є здійснення у межах компетенції досудового розслідування кримінальних проступків у формі дізнання (абз. 9 п. 1 розділу II) [3].

Акцентуємо увагу, що є ряд процедур, які здійснюються під час досудового розслідування проступків дізнавачами спільно з підрозділами кримінальної, зокрема надання/виконання доручень на проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам (ст. 40-1 КПК України [3], п. 6 розділу V Положення про організацію діяльності підрозділів дізнання органів Національної поліції України) [4], розшук осіб, які переховуються від слідчого судді, суду або ухиляються від відбування кримінального покарання за кримінальних проступок.

Таким чином, до системи основних нормативно-правових актів відносяться також ті із них, які врегульовують питання процедури проведення

гласних та негласних слідчих «розшукових» дій, зокрема: Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» [5], Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні, затверджена наказом Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16 листоп. 2012 р. [6].

Потрібно також додати до основних нормативно-правових актів відомчі інструкції, положення, накази обмеженого доступу, які визначають організаційно-тактичні аспекти проведення негласних слідчих (розшукових) дій, а також розшуку осіб, які переходять від слідчого судді, суду або ухиляються від відбування кримінального покарання, які врегульовані

1. Романов М. Ю. Організаційно-правові засади забезпечення функціонування підрозділів дізнання національної поліції України : дис. ... доктора філософії: 081 Право / Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2022. 264 с.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 21.21.2022).

3. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України : наказ М-ва внутр. справ від 19 груд. 2017 р. № 1044. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18> (дата звернення: 30.10.2022).

4. Про затвердження Положення про організацію діяльності підрозділів дізнання органів Національної поліції України : наказ МВС України від 20 трав. 2020 р. № 405. *Офіційний вісник України*. 2020. № 46. Ст. 1481.

5. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лют. 1992 р. № 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12> (дата звернення: 01.09.2020).

6. Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні : наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16 листоп. 2012 р. № 114/1042/516/1199/936/1687/5 (дата звернення: 12.11.2022).